

رحلت رهبر کبیر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی (ره) تسلیت یاد.

روابط عمومی

ولادت امام (ره):

در روز بیستم جمادی الثانی ۱۳۲۰ هجری قمری مطابق با ۳۰ شهریور ۱۲۸۱ هجری شمسی (۲۴ سپتامبر ۱۹۰۲ میلادی) در شهرستان خمین از توابع استان مرکزی ایران در خانواده ای اهل علم و هجرت و جهاد و در خاندانی از سلاله زهراى اطهر سلام الله علیها، روح الله الموسوی الخمینی پای بر خاکدان طبیعت نهاد.

او وارث سجایای آبا و اجدادی بود که نسل در نسل در کار هدایت مردم و کسب معارف الهی کوشیده اند. پدر بزرگوار امام خمینی مرحوم آیه الله سید مصطفی موسوی از معاصرین مرحوم آیه الله العظمی میرزای شیرازی (رض)، پس از آنکه سالیانی چند در نجف اشرف علوم و معارف اسلامی را فرا گرفته و به درجه اجتهاد نایل آمده بود به ایران بازگشت و در خمین ملجا مردم و هادی آنان در امور دینی بود. در حالیکه بیش از ۵ ماه از ولادت روح الله نمی گذشت، طاغوتیان و خوانین تحت حمایت عمال حکومت وقت، ندای حق طلبی پدر را که در برابر زورگوئیهایشان به مقاومت برخاسته بود، با گلوله پاسخ گفتند و در مسیر خمین به اراک وی را به شهادت رساندند. بستگان شهید برای اجرای حکم الهی قصاص به تهران (دارالحکومه وقت) رهسپار شدند و بر اجرای عدالت اصرار ورزیدند تا قاتل قصاص گردید. بدین ترتیب امام خمینی از اوان کودکی با رنج یتیمی آشنا و با مفهوم شهادت روبرو گردید. وی دوران کودکی و نوجوانی را تحت سرپرستی مادر مومن اش (بانو حاج) که خود از خاندان علم و تقوا و از نوادگان مرحوم آیه الله خوانساری (صاحب زبده التصانیف) بوده است و همچنین نزد عمه مکرمه اش (صاحبه خانم) که بانویی شجاع و حق جو بود، سپری کرد اما در سن ۱۵ سالگی از نعمت وجود آن دو عزیز نی محروم گردید.

حضرت امام از سنین کودکی و نوجوانی با بهره گیری از هوشی سرشار، قسمتی از معارف متداول روز و علوم مقدماتی و سطح حوزه های دینی، از آن جمله ادبیات عرب، منطق و فقه و اصول را نزد معلمین و علمای منطقه (نظیر آقا میرزا محمود افتخار العلماء، مرحوم میرزا رضا نجفی خمینی، مرحوم آقا شیخ علی محمد بروجردی، مرحوم آقا شیخ محمد گلپایگانی و مرحوم آقا عباس اراکی و بیش از هزده نزد برادر بزرگش آیه الله سیدمرتضی یزدی) فرا گرفت و در سال ۱۲۹۸ هـ ش عازم حوزه علمیه اراک شد.

تحصیل و تدریس امام خمینی:

اندکی پس از هجرت آیه الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حایری یزدی رحمه الله علیه (نوروز ۱۳۰۰ هجری شمسی، مطابق با رجب المرجب ۱۳۴۰ هجری قمری) امام خمینی نیز رهسپار حوزه علمیه قم گردید و به سرعت مراحل تحصیلات تکمیلی علوم حوزوی را نزد اساتید حوزه قم طی کرد. که می توان از فرا گرفتن تتمه مباحث کتاب مطول (در علم معانی و بیان) نزد مرحوم آقا میرزا محمد علی ادیب تهرانی و تکمیل دروس سطح نزد مرحوم آیه الله سیدمحمد تقی خوانساری، و بیشتر نزد مرحوم آیه الله سید علی یتربی کاشانی و دروس خارج فقه و اصول نزد زعیم حوزه قم آیه الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حایری یزدی رضوان الله علیهم نام برد.

روح حساس و جستجوگر امام خمینی باعث می شد تا ایشان تنها به ادبیات عرب و دروس فقه و اصول بسنده نکند و به دیگر رشته های علمی نیز علاقمندانه روی آورد. از اینرو همزمان با فراگیری فقه و اصول نزد فقها و مجتهدین وقت به فراگیری ریاضیات و هئیت و فلسفه نزد مرحوم حاج سیدابوالحسن رفیعی قزوینی و ادامه همین دروس به اضافه علوم معنوی و عرفانی نزد مرحوم آقا میرزا علی اکبر حکمی یزدی و عروض و قوافی و فلسفه اسلامی و فلسفه غرب را نزد مرحوم آقا شیخ محمد رضا مسجد شاهی اصفهانی و اخلاق و عرفان را نزد مرحوم آیه الله حاج میرزا جواد ملکی تبریزی و عالیترین سطوح عرفان نظری و عملی را به مدت شش سال نزد مرحوم آیه الله آقا میرزا محمد علی شاه آبادی - اعلی الله مقاماتهم - بپردازد.

پس از رحلت آیه الله العظمی حایری یزدی تلاش امام خمینی به همراه جمعی دیگر از مجتهدین حوزه علمیه قم به نتیجه رسید و آیه الله العظمی بروجردی (رض) به عنوان زعیم حوزه علمیه عازم قم گردید. در این زمان امام خمینی به عنوان یکی از مدرسین و مجتهدین صاحب رای در فقه و اصول و فلسفه و عرفان و اخلاق شناخته می شد و زهد و وارستگی، تعبد و تقوای او زبانزد خاص و عام بود. همین خصلتهای متعالی که از طریق سالها مجاهده با نفس و ریاضتهای شرعی و تجربه مبانی و مفاهیم عرفانی در متن زندگی شخصی و اجتماعی به دست آمده بودند و همچنین مشی سیاسی حضرت امام که سخت معتقد به حفظ کیان حوزه ها و اقتدار روحانیت و زعامت دینی به عنوان تنها پناهگاه مردم در آن روزهای خطیر و پرآشوب بود، این عوامل موجب می شدند تا آن حضرت علیرغم شایستگیها و اختلاف نظرها، همواره علم و فضل و تلاش خویش را در خدمت به تحکیم حوزه تازه تاسیس علمیه قم و به عنوان مدافعی دلسوز در کنار آیه الله العظمی حایری و آیه الله العظمی بروجردی باقی بماند. پس از رحلت آیه الله بروجردی نیز امام خمینی علی رغم رویکرد گسترده طلاب و فضلا و جامعه اسلامی به ایشان به عنوان یکی از مراجع تقلید، از هر گونه اقدامی که شائبه موقعیت طلبی و مقام خواهی داشته باشد به شدت پرهیز داشت و دوستان خویش را همواره به بی اعتنایی به اینگونه مسائل فرا می خواند. در زمانی که آگاهان جامعه اسلامی گرد وجود او را به عنوان منادی اسلام راستین گرفتند و آرزوهای خویش را در تقوی و علم و آگاهیهای وی یافتند، کمترین تغییری در مشی و منش امام خمینی پدید نیامد و این تکیه کلام همیشگی او بود که می فرمود:

صفات بارز امام خمینی:

امام خمینی (ره) از نظر علم و عمل، درک عمیق معرفتی و نیز تقوای عملی و علمی، از بزرگ ترین شخصیت های اسلامی به شمار می آمد. ایشان هم چنین در اندیشه دینی و تسلط بر معارف تشیع، وارستگی، تهذیب نفس، شجاعت، درک زمان، شناخت جامعه، رأفت با دوستان و شدت با دشمنان بی نظیر بود. اراده پولادین وی که ریشه در ایمان و اتکایش به خداوند داشت، اجازه نمی داد هیچ مانعی در عملی ساختن مقاصد والایش جلودار شود. ایشان در عین حال انسانی بسیار مهربان، سرشار از عطوفت، خویشترن دار و پرهیز کار بود و صبر و استقامت، مانع از آن بود که سخت ترین حوادث، خللی در اراده ایشان در رسیدن به هدف ایجاد کند.

قاطعیت امام خمینی (ره):

زمانی که امام خمینی (ره) امری را وظیفه و تکلیف شرعی خویش تشخیص می دادند، اگر سایر افراد هم با آن مخالفت می کردند، با قاطعیت تمام و بدون هیچ ترس و واهمه ای آن را دنبال کرده و انجام می دادند. ایشان در زمان پهلوی، خطاب به فرستاده رژیم شاه می گویند: «این را بدانید تا زنده هستیم، اگر در خانه ام را هم به رویم ببندید، از پای نخواهم نشست و با این نیش قلم، علیه شما

خواهم نوشت و اگر نشد، از شکاف در سخنم را به مردم خواهم رساند».

نظم در زندگی امام خمینی:

امام خمینی در پیروی از فرمایش امام علی (ع)، در رعایت پرهیزکاری و نظم در امور، از نمونه های کامل به شمار می روند که ضمن تهذیب نفس و تقوا، برای تمامی ساعات شبانه روز برنامه ای خاص داشتند. تمامی کارهای ایشان، از جمله مطالعه، عبادت، دعا و نیایش، رسیدگی به امور مسلمانان و کشورهای اسلامی، استراحت و اوقات فراغت و انجام امور برنامه و زمان مشخصی داشتند. ایشان ضمن پشتکار و خستگی ناپذیری، بر خدا توکل می کردند که همین ویژگی ها، سبب بهره برداری هرچه بهتر از ساعات پر برکت عمر ایشان به شمار می رود.

امام خمینی و نماز:

نماز، ارتباط بین بنده و خداوندگار عالمیان و صفا دهنده روح آدمی است که آن را جانی تازه می بخشند. نقل می کنند در روزهایی که امام خمینی (ره)، در بیمارستان تحت معالجه و عمل جراحی بودند و زیر دستگاه اکسیژن قرار داشتند، نماز ظهر و عصر آن روز را به همان وضع ادا نمودند و حتی در آن حال، نماز شب خود را نیز ترک نکردند. حضرت امام خمینی (ره)، برای نماز تمیزترین جامه را بر تن می کردند. ایشان سپس با دقت وضو می گرفتند و محاسن مبارک خود را شانه می کردند. بعد عطر می زدند و پس از گذاشتن عمامه بر سرشان به نماز می ایستادند. حتی در هنگام بیماری و با وجود زخمی بزرگ در ناحیه شکم، ایشان موقع نماز، تمیزترین جامه ها را بر تن می کردند.

امام خمینی و دوستی با فرزندان:

امام خمینی (ره) در عین داشتن صلابت و صراحت، پدری مهربان و دل سوز و یاری امین برای اطرافیان و آشنایان نیز بودند. یکی از فرزندان این بزرگوار در وصف پدر چنین می گوید: «امام با افراد خانواده بسیار گرم و مهربان بودند، ولی در عین حال به خاطر جذبه ای که داشتند، از ایشان حساب می بردیم. امام همه اولادشان را به یک نظر نگاه می کردند، به طوری که بعد از این همه سال، متوجه نشدیم کدام یک از فرزندانشان را بیش تر دوست داشته اند».

آینده نگری و عاقبت سنجی امام خمینی:

آینده نگری و عاقبت اندیشی در امور، از ویژگی های شخصیتی امام خمینی (ره) به شمار می رفت که همواره به آن توجه وافری داشتند. ایشان در جایی فرموده بودند: « در این مبارزه، بذری را که الان می کاریم، ممکن است پنجاه سال دیگر به نتیجه برسد».

بصیرت و بینش امام خمینی:

بصیرت، بینایی و دیدن مسائل و عمق زوایای امور، از ویژگی های شخصیتی امام خمینی (ره) به شمار می رفت که در فراز و نشیب های مسایل، از آن استفاده می کردند. ایشان نقل می کنند که: « گاهی کسی پیش من آمده، شروع به صحبت می کند (تولی) هنوز حرفش تمام نشده، می فهمم که آن چه می خواهد بگوید، چه نقشه ای دارد و چه نتیجه ای می خواهد از این ملاقات بگیرد.» امام خمینی (ره) از همه علوم لازمه برای موفقیت در نهضت بهره مند بود. او عالمی اسلام شناس، سیاستمدار، مردم شناس، آگاه به مسائل روز دنیا و تاریخ عمومی و تاریخ اسلام بود که از فلسفه و عرفان و اخلاق و همه علوم تخصصی حوزوی در حد بسیار بالایی برخوردار بود به گونه ای که نه تنها در حرکت های خود نیاز علمی به کسی نداشت؛ بلکه از استادان مشهور به شمار می رفت. یکی از نزدیکان امام می گوید: «یکی از اساتید نجف می گفت: من بیست سال در نجف درس خواندم و خیال می کردم مستغنی شده ام، اما وقتی امام نجف آمدند و من به درس او رفتم! دیدم خیر، هنوز چیزی نفهمیده ام».

امام خمینی (ره) و طرح مباحث نظری حکومت:

با تبعید شدن امام خمینی (ره) به نجف اشرف، ایشان در بهمن ۱۳۴۸، سلسله درس هایی را درباره حکومت اسلامی و ولایت فقیه مطرح نمودند. امام در آن درس ها، دورنمای مبارزه و هدف های نهضت را ترسیم، و مبانی فقهی، اصولی و عقلی حکومت اسلامی و مباحث نظری حکومت داری را ارائه کردند